

Kívül-belül ugyanaz

Makovecz Imre építész és Mezei Gábor belsőépítész építészettörténeti jelentőségű párosáról

„Egy Nagy Úr vendégeként élek a Földön. A háttér-batalom az embereket le akarja szokatni arról, hogy egy Nagy Úr vendégei vagyunk, hogy mindenkinek magának kell elszámolnia a saját életével. Ide az ember úri jókedvével jön, hogy együttműködjön az emberekkel; hogy egymással megküzdve megpróbáljuk a nehézségeket leküzdeni, és előrehaladni. Egy népet nem lehet csak úgy elsöpörni, mert egy népben Isten ereje működik.”
(Makovecz Imre)

■ Az építészet nem magányos tevékenység. A haza, a táj, a település, a ház évezredes befogadó ölelés, s benne az ember, a tervező és a használó elkerülhetetlen egység. Ennek a küldetésnek megfelelni csak közösen lehet – ésszerű parancsokkal, változatok ki-munkálásával, dialógusokkal és közös döntésekkel. Az építészek természetes társait a feladatok sokféle-sége és bonyolultsága adja. Az együttes munkához belsőépítészek, statikusok, szerkezettervezők, épület-gépészek és kerttervezők csatlakoznak tudásukkal és affinitásukkal. Végső eredmény lesz a hajlék: isteni, emberi, családi és közösségi. A csoportmunka mint metódus a vezénylő építész-től biztos filozófiai alapál-lást, korrektséget, irányítóképességet, az együtt dol-gozóktól pedig a közreműködés önkéntes alázatát kí-vánja meg.

A kortárs építészet hazai gyakorlatában az elmúlt fél évszázadban létrejött egy példás szellemi találko-zás Makovecz Imre építész és Mezei Gábor belsőépi-tész között, melyhez hasonló azóta is alig-alig akad. Makovecz Imre négy esztendeje halott, de műveiben tovább lüktet a mindennapi és ünnepi élet, Mezei Gábor pedig, aki most nyolcvanéves, az elmúlt idő-kben Makovecz életmű-kiállításának tervezésével és építésével, annak sok fontos helyen való bemutatásá-val adózott tervezőtársa emlékének. A két, egy idő-ben nyolcvanéves alkotó szellemi társulása tehát tő-reetlen.

Mezei Gábor: Szekrény / Gábor Mezei: Wardrobe
[1971] fenyő, pácolt, rétegesen rakott (Iparművészeti Múzeum, Budapest) / pine, dyed, layered (Museum of Applied Arts, Budapest)
[176x65x50 cm]

Fotó: Soltészné Haranghy Ágnes / Iparművészeti Múzeum, Budapest

**Mezei Gábor: Szék /
Gábor Mezei: Chair**

[1972] *fenyő, pácolt,
rétegesen rakott
(Iparművészeti
Múzeum, Budapest) /
pine, dyed, layered
(Museum of Applied
Arts, Budapest)*
[101,5x44,5x46,5 cm]

Fotó: Kolozs Ágnes / Iparművészeti Múzeum, Budapest

**Mezei Gábor:
Gyermekszék /
Gábor Mezei:
Children's chair**

[1972] *fenyő, pácolt,
rétegesen rakott,
magasság: 60 cm
(Iparművészeti
Múzeum, Budapest) /
pine, dyed, layered,
height: 60 cm
(Museum of Applied
Arts, Budapest)*

A világhírű zalai építész sorsát az a felismerés határozta meg, hogy az úgynevezett szocialista évtizedekben sem, sőt akkor különösképpen nem tisztességes a történelem folytonossága ellen tenni, s hogy annak lényegéért a divatokhoz való igazodásokat ellensúlyozni kell az építészet eszközeivel is. Ennek helyes irányát pedig a természettel való szerves kapcsolat megőrzésének elhatározásában találta meg. Ez az azonosulás kiterjedt a funkcionalitás megítélésére, az anyagok és technikák megválasztására, a művészi megjelenítésre, a vizuális impressziók felerősítésére és az egyénre szabottságára is. A mester *világnézetét* az idő hármában, a múlt-jelen-jövő megbonthatatlanágában élte meg. Erős magyarságtudata, filozófiai

felkészültsége, páratlan tájékozottsága, megingathatatlan szociális érzékenysége minden épületében a küldetés roppant felelősségét sugallja. Faluházai Zalaszentlászlón, Bakon, Kakasdon, vagy művelődési házai Csengeren, Sáropatakon, templomai Siófokon, Szigetváron, Pakson, Piliscsabán, színháza Lendván, vagy sokfunkciós városközpontja Makón – hogy csak néhányat említsünk a hatalmas életműből – ennek a gondolkodásnak maradandó bizonyítékai. Családi házainak terveiben a házban élők köré épülnek az architektúrák, és nem a használóikat kényszerítik életmódjuk megváltoztatására.

A létrejött épületek, belső terek Makovecz korszakos jelentőségű közösségteremtő képességének is jelei. Ez az adottság tervezői rodadójának széles szakmai kisugárzásában is megnyilvánult. Könyveket írt, hogy elgondolásainak érthető magyarázatait is adja azoknak, akik az épületekben jeleket szeretnének látni, történeteket, szándékokat, bátorításokat és maradandó

Fotó: Kolozs Ágnes / Iparművészeti Múzeum, Budapest

Makovecz Imre:
Hagymatikum fürdő,
Makó (belső kép).
Belsőépítész: Mezei
Gábor / Imre Makovecz:
Hagymatikum Thermal
Bath, Makó (interior).
Interior designer:
Gábor Mezei
 [2007–2012]

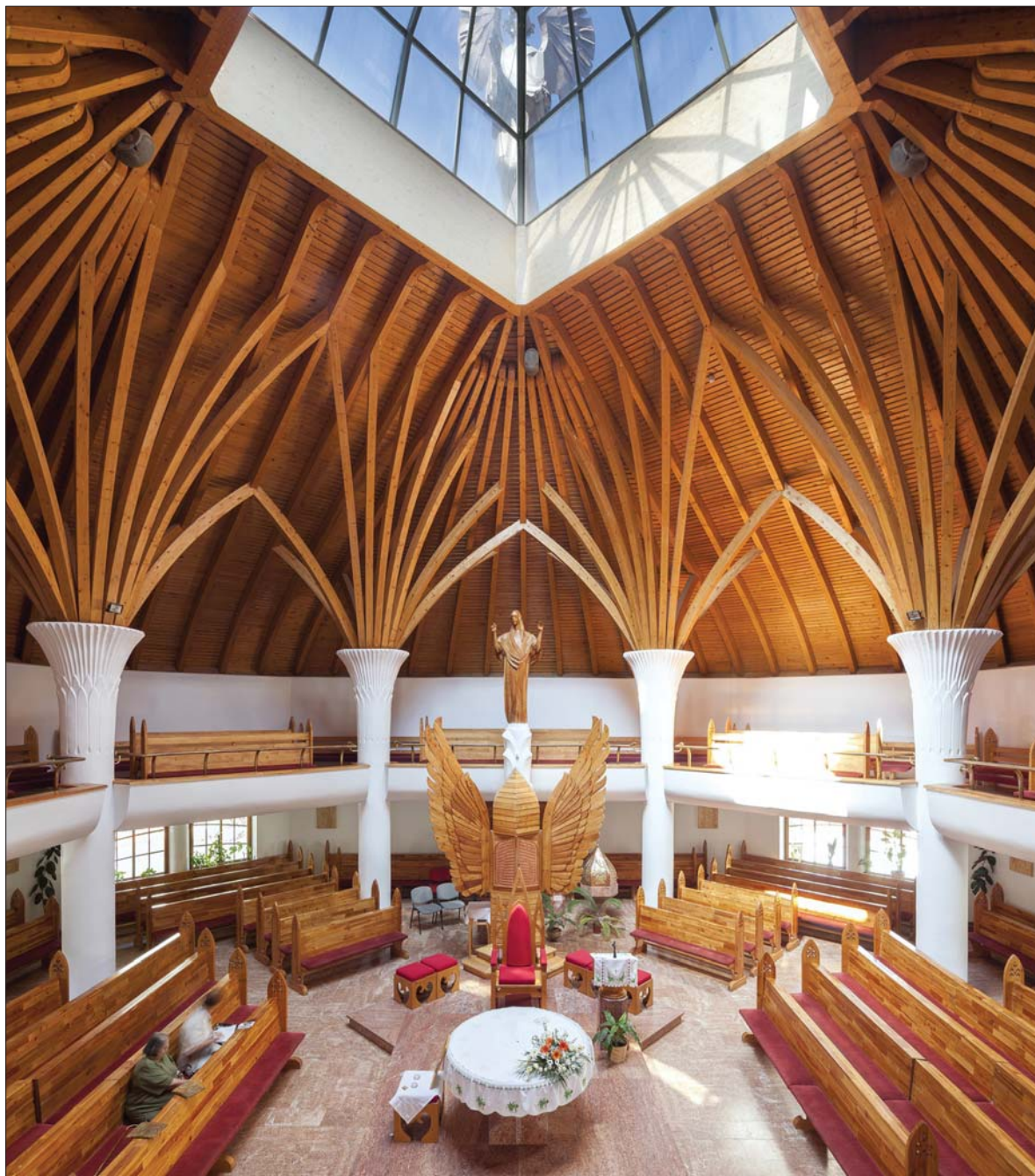
emlékeket, nem csupán halott anyagokat és a fizikai megvalósítás technikai önéletrajzát. Óriási grafikai életművet is létrehozott, hogy a tanító szó erejét a meggyőző látvány többletével is megnövelje. Létrehozta a szerves építészet szentélyét a Kós Károly Egyesülés szervezetében, és vándoriskolát létesített az új nemzedék számára, ami a hazai építészet szellemi tudati skálájának új mintájaként európai jelentőségűvé tette, s vele a folyamatosságot is biztosította. Egy utánzásra nem kényszerített nemzedék így vált utódlásra alkalmassá. Szinte evvel egy időben szervezte meg az egyesületként működő Magyar Művészeti Akadémiát – mint a hazai kulturális stratégia érvényre juttatásának egyik, talán legfontosabb bázisát.

Ebben a hatalmas szervező- és alkotómunkában lett méltó társa a belsőépítész Mezei Gábor, aki az akkori nevén Magyar Iparművészeti Főiskola lényegében konstruktivista tervezői alapállásából indulva hamar

felismerte az egyéniségének igazán megfelelő változás szükségességét. Érzelemgazdagságuk, szépségekre áhítozó természetük és neveltetésük a két művészember találkozásában bizonyíthatóan építészettörténeti jelentőségű. Példája is lehet annak, hogy a zsenik társulása nemcsak hogy nem lehetetlen, hanem a kitüntetett képességűek egymást észlelésének akár törvénye is lehetne. Az igazi belsőépítész ugyanis abban lelheti örömét, ha folytatja az enteriőrök világában, egységében és részleteiben azt a gondolkodási menetet, amit számára az építészeti alapgondolat megjelölt.

Ennek megfelelően vette birtokba Mezei Gábor évtizedeken keresztül Makovecz alkotói filozófiáját, intencióit, szellemi, anyagi, szerkezeti megközelítéseinak lényegi vonásait, titkait a térről, és a megoldás lehetőségeinek axiómáit. Így élnek tovább az épületek belső tereiben, berendezéseiben, finom részleteiben,

**Makovecz Imre: Római
katolikus templom,
Csíkszereda (belső kép)
/ Imre Makovecz:
Roman Catholic church
(interior), Miercurea
Ciuc – Csíkszereda
(Transylvania,
Romania)
[2001–2003]**

Fotó: Csány Imre

Fotó: Török Máté

**Makovecz –
összekötni az eget
 és a földet...” című
 emlékkiállítás (részlet).
 A kiállítás tervezője:
 Mezei Gábor /
 Memorial exhibition
 Makovecz –Uniting
 Heaven and Earth...”
 (exhibition view).
 Design: Gábor Mezei
 [Pesti Vigadó,
 Budapest, 2014]**

Fotó: Csány Imre

**Makovecz Imre:
 Stephaneum, Pázmány
 Péter Katolikus
 Egyetem, Piliscsaba /
 Imre Makovecz:
 Stephaneum, Pázmány
 Péter Catholic
 University, Piliscsaba
 [1995–1997]**

Fotó: Csány Imre

**Makovecz Imre:
Ravatalozó,
Sepsiszentgyörgy /
Imre Makovecz:
Mortuary,
Sfântu Gheorghe –
Sepsiszentgyörgy
(Transylvania,
Romania)
[1997–1998]**

a képző- és iparművészet műveinek alkalmazásaiban a közös szándékok. Tudatos belsőépítészeti eszközökkel való leközvetítése ez a generáltervező vízióinak a házban élők mozgására, tekintetére, belső rezdüléseire. Ideje van tehát a tervezőtársak szerepét beilleszteni a „darab” színpadi sikerébe.

M + M, írom le emlékeztetőül a megtárgyalt minőség szignóját. Példát is hoznék, személyes példát az igazolására. Jól emlékszem még 1992-re, amikor a sevillai világkiállítás magyar pavilonjáért felelős miniszteri biztos voltam, hogy látogatásaik alkalmával az építkezésen sétáló idegen szakemberek nem hitték el, hogy a káprázatos épületnek az építésze és belsőépítésze nem ugyanaz a tervező. A templomi megje-

lenésű épület ugyanis maga volt az *egység*: mert benne képes volt egyesülni mindaz a szándék, aminek érvényesítésére minden bizonnyal maga a Teremtő adott felhatalmazást.

Makovecz és Mezei vállalták egymást. Ezért merem együtt említeni ezúttal is őket, s nem csak a kétszer nyolcvanadik születési évforduló ürügyén. Kettősükben a kemény akaratú, határozott, elszánt és küldetésstudatú építész és a csendes, harmóniára törekvő, alkalmazkodásaiban is tehetségét csillogtató belsőépítész szerencsés együttműködése példaerejű. A szöveget kísérő képek mind-mind ennek a tanúi.

FEKETE GYÖRGY
belsőépítész